

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.447.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 18628 Pana Posła Łukasza Ściebiorowskiego wraz z grupą posłów, w sprawie zasad kwalifikowania stanowisk pracy osób dozoru ruchu zakładów górniczych przy ustalaniu uprawnień emerytalnych, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹ regulują sprawę uprawnień do emerytury górniczej oraz emerytury górniczej, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko oraz zasady ustalania wysokości tych świadczeń, w tym przy zastosowaniu przeliczników z tytułu określonej pracy górniczej.

Na podstawie przepisów ustawy emerytalnej prawo do emerytury górniczej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki: ukończył 55 lat życia i legitymuje się okresem pracy górniczej wynoszącym łącznie z okresami pracy równorzędnej z pracą górniczą co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej. Wiek emerytalny wynosi 50 lat w przypadku kobiet legitymujących się co najmniej 20-letnim okresem, a w przypadku mężczyzn co najmniej 25-letnim okresem pracy górniczej i równorzędnej z pracą górniczą, w tym co najmniej 15-letnim okresem pracy górniczej.

Prawo do emerytury górniczej, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, przysługuje pracownikom, którzy pracę górniczą wykonywali pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres wynoszący co najmniej 25 lat. Do okresów pracy górniczej zalicza się także okresy: niezdolności do pracy z tytułu wypadku przy pracy albo z tytułu choroby zawodowej, za które wypłacone zostało wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy albo świadczenie rehabilitacyjne oraz czasowego oddelegowania pracowników do zawodowego pogotowia ratowniczego w Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego S.A. w Bytomiu, w KGHM Polska Miedź S.A. Oddział Jednostka Ratownictwa Górniczo-Hutniczego w Lubinie lub w okręgowych stacjach ratownictwa górniczego oraz zwolnienia od wykonywania obowiązków służbowych na podstawie ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi², które były bezpośrednio poprzedzone pracą górniczą wykonywaną pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przypadające w czasie trwania stosunku pracy.

Prawo do emerytury górniczej lub emerytury górniczej, bez względu na wiek i zajmowane stanowisko, przysługuje pod warunkiem, że pracownik nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wnioski o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa.

¹ Dz. U. z 2025 r. poz. 1749, z późn. zm., zwanej dalej ustawą emerytalną

² Dz. U. z 2024 r. poz. 1782

Przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględnia się okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, będące okresami składkowymi lub nieskładkowym, z tym że okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą uwzględnia się, jeżeli praca ta wykonywana była co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy.

W obowiązującym stanie prawnym za pracę górniczą uważa się, między innymi, zatrudnienie pod ziemią na stanowiskach dozoru ruchu oraz kierownictwa ruchu kopalń, przedsiębiorstw i innych podmiotów na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki surowcami energetycznymi i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego.

Na podstawie ustawy emerytalnej do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie pozostają w mocy przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustaw i dekretu uprzednio obowiązujących, jeżeli nie są sprzeczne z przepisami tej ustawy.

Z uwagi na dotychczasowy stan prawny w przedmiotowym zakresie, nadal stosuje się Zarządzenie nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia stanowisk kierownictwa ruchu i dozoru ruchu pod ziemią, w kopalniach siarki i kopalniach węgla brunatnego, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą³.

Z dniem 1 października 2026 r. przepisami ustawy z dnia 18 grudnia 2025 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw⁴ nastąpi nowelizacja ustawy emerytalnej. Przedmiotowa nowelizacja upoważnia ministra właściwego do spraw gospodarki surowcami energetycznymi w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego do wydawania rozporządzeń, między innymi, w zakresie:

- 1) stanowisk dozoru ruchu pod ziemią oraz kierownictwa ruchu kopalń, przedsiębiorstw i innych podmiotów określonych w ustawie emerytalnej, a także w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach określonych w ustawie emerytalnej;
- 2) stanowisk pracy, na których zatrudnienie zalicza się w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu uprawnień do emerytury górniczej pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki i węgla brunatnego na obszarze Państwa Polskiego, którzy wykonują prace w przodkach bezpośrednio przy urabianiu, ładowaniu i zwałowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących, transportujących i zwałujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych, w drużynach ratowniczych oraz stanowisk dozoru ruchu i kierownictwa ruchu kopalń, którzy pracują co najmniej połowę dniówek roboczych pod ziemią, w kopalniach siarki lub w kopalniach węgla brunatnego.

Przepisami ustawy emerytalnej uregulowano także kwestię ustalania wysokości emerytur górniczych, w tym przy zastosowaniu przeliczników: 1,8; 1,5; 1,4; 1,2 stosowanych odpowiednio za każdy rok pracy górniczej pod ziemią lub częściowo na powierzchni i częściowo pod ziemią lub wykonywanej na odkrywce.

Jeżeli chodzi o stosowanie przelicznika 1,8, przy ustalaniu wysokości emerytur górniczych, to przelicznik ten jest stosowany za każdy rok pracy pod ziemią, w kopalniach siarki i węgla brunatnego na obszarze Państwa Polskiego w przodkach bezpośrednio przy urabianiu, ładowaniu i zwałowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu,

³ Dz. Urz. MG z 1995 r. poz. 4

⁴ Dz. U. z 2026 r. poz. 26

likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących, transportujących i zwałujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych oraz w drużynach ratowniczych. Okres pracy w drużynach ratowniczych zalicza się również pracownikom dozoru ruchu i w kierownictwa ruchu kopalń pracującym co najmniej połowę dniówek roboczych w miesiącu pod ziemią. Przelicznik 1,5 stosowany jest przy ustalaniu wysokości emerytur górniczych za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Z tym, że przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur łączny okres pracy obliczony z zastosowaniem przeliczników jest uwzględniany w wymiarze nie dłuższym niż 45 lat.

Wobec powyższego przelicznik 1,8 przy ustalaniu wysokości emerytur górniczych jest stosowany za każdy rok określonej pracy wykonywanej bezpośrednio w przodku, a nie za każdy rok innej pracy wykonywanej na określonym stanowisku. Z kolei przelicznik 1,5 przy ustalaniu emerytur górniczych jest stosowany za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy bez wskazania konieczności wykonywania tej pracy bezpośrednio w przodku.

Stosowanie odpowiednio przeliczników 1,8 i 1,5 przy ustalaniu emerytur górniczych wynika z uciążliwości i trudności wykonywanej pracy w kopalniach pod ziemią. Z tym, że stosowanie przelicznika 1,8, wynika ze spełnienia łącznie trzech warunków, tj. konkretnego miejsca wykonywania pracy, tj. w przodku, określonego zakresu wykonywanych prac w przodku i wykonywania pracy w przodku bezpośrednio przy określonym zakresie prac. Stosowanie przelicznika 1,8 w przypadku drużyn ratowniczych wynika bezpośrednio z funkcji jaką pełnią drużyny ratownicze w kopalniach.

Należy dodać, że przeliczniki 1,8 i 1,5 przy ustalaniu wysokości emerytur górniczych były stosowane na analogicznych zasadach także w uprzednio funkcjonującym systemie dotyczącym emerytur górniczych uregulowanym przepisami ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin⁵.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie są prowadzone prace nad zmianą przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie dotyczącym uprawnień do emerytur górniczych oraz zasad ustalania ich wysokości.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Małgorzata Baranowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

⁵ Dz. U. z 1995 r. poz. 154, z późn. zm.